

Tellija peab materjalide taaskasutamist veel liiga kalliks

Materjalide taaskasutamine on tellija jaoks hea idee nii kaua, kuni ta peab hakkama tegema selle tõttu kompromisse hinnas või ehitusajas, rääkis Estkonsulti projekteeija ja volitatud ehitusinsener **Jürgen Einpaul** **Targa Ehituse konverentsil** ehitusmaterjalitootjate vestlusringis.

URVE VILK

FOTO: RAUL MEE

Estkonsulti projekteeija ja volitatud ehitusinsener Jürgen Einpaul märkis, et taaskasutus tähendab, et tuleb teha kompromisse.

Estkonsulti projekteeija ja volitatud ehitusinsener Jürgen Einpaul ütles, et materjalide taaskasutus peaks olema ehitusprojektide kontekstis tellija soov, ehkki ka konsultantidena on neil oma roll taaskasutusvõimaluste tutvustamises.

Ja kui idee tasandil taaskasutamise mõte kliendile enamasti meeldib, siis praktikas, kui kliendil tuleb hakata selle tõttu kompromisse tegema, saab määravamaks raha. "Taaskasutus tähendab, et tuleb teha kompromisse, kõige tüüpilisemalt ehitusaja või hinna osas – projekteerimine nõuab rohkem ressursse ja rohkem tegelemist – ja siis ei ole tellijate soov enam nii suur."

Einpaul tõi näite huvikeskuse Kullo ehitusest: "Tellija tegi ettepaneku kasutada ära olemasoleva hoone konstruktsioone, aga

kokkuvõttes ei tulnud sellest jälle midagi välja, kuna see oleks tähendanud kas hinnatõusu või pikemat ehitusaega või arhitektuurseid kompromisse, aga nendeks ei olnud valmis."

See tähendab, et Kulkos on küll taaskasutatud materjale, ent vähe. "Kasutatakse fassaadiplaate uute palazzo-põrandate täitematerjalina, kasutatakse vanu malmradiaatoreid kunstilise installatsioonina, aga see on väga väike osa sellest materjalist, mis oli tegelikult olemas," sõnas Einpaul.

"Meil läheb taaskasutusse palju täitematerjale, nagu betoon või silikaat, ent sellest tekivad lisandväärtus on väike," märkis ka Miltoni kestliku elukeskkonna ekspert **Tõnis Arjus**.

Samas on Einpauli sõnul ka vastupidiseid näiteid. "Meil on üks eratellija, kes alustas projekti selles mõttes õigest kohast ehk sellest, mis tal juba platsil olemas on ja mida ta sellest teha saaks, mitte nii, et mõeldakse välja, missugust maja tahetakse, ja siis öeldakse, et tehke täpselt nii, nagu ma tahtsin, aga teeme taaskasutatud materjalidest."

Saint Gobaini ja Eesti Ehitusmaterjalide Liidu juhi **Mart Arro** sõnul võiks teenäitajaks olla rohkem riik. "Näiteks võiks olla avaliku sektori riigihangetes sees nõue materjalide taaskasutatavuse kohta – mismoodi saab materjale pärast hoone eluea lõppu taaskasutada. Taanis on näiteks olnud selliseid hankeid, kus hanke tingimustes on sees, et mingisugused materjalid peavad olema taaskasutatavad," tõi Arro näiteks, lisades, et paraku Eestis selliseid hankeid veel korraldatud pole.

Arjuse sõnul taaskasutuse pilootprojekte Eestis siiski juba on. "Tartus on üks ringmajandusprojekt, kus on tehtud väiksemaid objekte taaskasutatud materjalidest, samuti on katseperioodiks pandud üles üks materjalipank, kuhu saab materjale viia ja sealt siis ka välja osta."

Materjalipangad on ringmajanduskeskused, kuhu on võimalik viia ehitusmaterjale või siis võtavad spetsiaalsed ehitus- ja lammutusfirmad maja lahti ning pärast ka müüvad selle tükkidena uuesti turule tagasi, lisas Arjus selgituseks.

Üks oluline nüanss, mis taaskasutust takistab, on ka materjalide tõendamine. Nii ei taaskasutata valdavalt kandekonstruktsioone, vaid vanad tellised või puit on pärast puhastamist pandud olukorda, kus sel ei ole konstruktiivset väärtust – taaskasutusmaterjalil pole sertifikaati.

"Kui me tahame vanu kandekonstruktsioone uuesti kasutada, peame veenduma, et need on selleks sobivad ja peame seda ka tõendama. Ehk kui meil on mingi vana raudbetoonkonstruktsioon, peame välja selgitama, mis seisukorras on betoon ja mis seisukorras on armatuur ning kas armatuur ikka on selle koha peal, kus ta olema peab. Me ei saa teha kaetud tööde akte, teha pilti enne valamist, sellepärast, et valamine toimus võib-olla 60 aastat tagasi – see tahab lihtsalt rohkem tööd saada," kirjeldas Einpaul, et materjalide omaduste tõendamine läheb taaskasutades keerulisemaks.

Samas ei tähenda see aga tema sõnul, et konstruktsioone poleks võimalik taaskasutada. "Enamik ehituskonstruktsioone, mille me lammutame, on töötavad konstruktsioonid ja täidaks oma funktsiooni ka edaspidi, aga see nõuab eelkõige projekteerimises aega, mis tähendab tellijale raha- ja ajakulu, millega tellija peab arvestama."

Kas ja kui palju mõjutab see ehituse hinda ning jalajälge? Einpauli sõnul oleneb, mida me mõõdame. "Kui me mõõdame süsinikuheitmeid, on sel väga oluline mõju. Küsimus ongi selles, et kuidas me hinnastame nii-öelda tulevatele põlvkondadele tehtavat kahju – see on maksupoliitiline küsimus."

Arjus lisas, et hinnastamises on pööre toimumas kohe, kui LCA ehk elukaare arvutus nõudena sisse tuleb. "See tähendab seda, et me hakkame majade jalajälgi arvutama. Tõsi, see nõue tuleb uutele hoonetele, mis kaotab ära selle iva, aga see tuleb samas ikkagi mängu, kuna on võimalus vana maja renoveerimisel öelda, et su jalajalg on lihtsalt nii palju madalam kui uus. Ja lõppude lõpuks, kui jalajäljele tuleb hind juurde, nügib see meid rohkem olemasolevat keskkonda hoidma, ümber ehitama ja kohendama." ***